

۰۷ / ۰۶ / ۲۰۱۶

صالحه واهب واصل

مژده ثانی از کار پروژه قاموس کبیر افغانستان

هموطنان عزیز و گرانقدر سلام و حرمت میرسانم، به امید صحت و سلامت همه شما، اینک گزارش کوتاه دومی را به ادامه گزارشات پیشرفت کارها در پروژه «قاموس کبیر افغانستان» در یکی از بخش های اهم دیگر آن یعنی (قاموس زراعت و مالداري) که یکی از اجزاء (کتگوری زبانی) قاموس بوده و توسط دو کارشناس زبده داکتر کریم وزیری و پوهندوی شیما غفوری کار روی آن صورت گرفته و میگیرد، تهیه دیده ام که با شما شریک ساخته به نمایندگی از تیم توانا و با پشتکار این پروژه به آگاهی شما عزیزان می رسانم.

میرهن است که علاقه مندان از آغاز کار تا امروز مرحله به مرحله از هدف اساسی پروژه، سیستم کاری، اشکال نیروی کمکی فیزیکی و مالی، تلاش های بدون وقفه همکاران ذیدخل در کار پروژه، فشار وقت و تراکم مسؤولیت های گوناگون زندگی دست اندر کاران پروژه مذکور را، از لابلای مقالات مختلفه ما درین ارتباط، مطلع هستند و با تفاهمی که مبنی بر روشن بینی شان توقع میرود، مطمئناً با ما تفاهم دارند. از آوان آغاز کار تا اکنون گفته های زیادی داشتیم در ارتباط با قاموس و بخش ها و جزئیات آن که تکرار همه از حوصله این نوشته بدور است. درین نوشته توضیحات کوتاهی را از داکتر صاحب وزیری در ارتباط با کانسپت و روش کاری ایشان در بخش متذکره در فوق با شما به اشتراک میگذاریم.

جهت وضاحت بیشتر مطلب میخواهم تبصره کوتاهی داشته باشم در ارتباط با قسمت بندی قاموس در کل و جزئیات مربوط به هر قسمت. قاموس کبیر افغانستان در کل و به صورت مجموعی به دو کتگوری تقسیم شده است:

- ۱- کتگوری زبانی که شامل قاموس های ذیل است (لغات عامیانه افغانستان تألیف مرحوم عبدالله افغانی نویسنده، قاموس فارسی - انگلیسی تألیف مرحوم نسیم نگهت که توسط داکتر خلیل الله هاشمیان ترجمه میگردد، مجمع اللغات که حاوی تمام لغات آزاد زبان دری فارسی است، اصطلاحات فارسی ایران به دری افغانستان که ۲۳۰۰ اصطلاح ایرانی جمع شده توسط محترم ولی احمد نوری در افغان جرمن آنلاين جمع آوری شده بود هم شامل آن است، معرفی اصالت افغانستان که این بخش خود دارای چند جزوه است مانند رجال و اماکن تاریخی افغانستان - خوراکی و نوشابه افغانستان - شعراء و نخبگان افغانستان - نام های مروج در افغانستان - جغرافیای افغانستان - آلات موسیقی و موسیقی دانان افغان، حقوق، تشکیلات دولتی و...، و بالاخره زراعت و مالداري میباشد.
- ۲- کتگوری مسلکی که تا فعلاً شامل (اقتصاد - زمین شناسی - تکنالوجی اطلاعاتی و ...) در آن فعال گردیده و روی آنها متخصصین و اشخاص کار آگاه مصروف کارند، ولی برای بخش های که نظر به پیشنهادات دوستان هنوز شامل آن باید گردد، طبعاً امکانات این توسعه در آن باز است.

سؤالی که حتماً بعد از دانستن این دو کتگوری در اذهان شما خطور کرده باشد این خواهد بود که بخش «زراعت و مالداري» هم مسلکیست، پس چرا این بخش به جای اینکه در کتگوری مسلکی باید جایجا میشد در کتگوری زبانی جایجا گردیده است؟ که شما در طرح این سؤال حق به جانبید و ما برای این سؤال شما چنین پاسخی را برگزیده ایم.

-افغانستان یک مملکت زراعتیست و تولیدات زراعتی افغانستان مبنی بر این که در خود افغانستان زرع و بذر میگردد در معرفی آنها کمتر به لغات انگلیسی و یا زبان های دیگر بر میخوریم در حالی که مثلاً بخش اقتصاد، زمین شناسی، تکنالوجی اطلاعاتی و غیره بر عکس آن مملو از لغات خارجی استند و برای ترجمه و تشریح این لغات از انگلیسی به دری و پشتو ما به سافتویری ضرورت داریم که هنگام جست و جوی لغات بتواند به سادگی و سرعت چشمگیری سوچ

شده لغات را برای جست و جو کننده بیرون دهد. روی این ملحوظ بخش زراعت و مالداری اجالتاً تحت کتگوری زبانی قرار گرفته است. برای شرح بهتر تخصصی این بخش اینک گفته های محترم داکتر صاحب وزیری را از قلم خود شان درین ارتباط ضمیمه میسازیم.

اشاره کوتاه به شیوه کاری بخش زراعت:

در مورد بخش زراعت باید خاطر نشان ساخت که بخش زراعت یک بخش تخنیک، مسلکی و خشک میباشد که تشریح و تفصیل لغات و کلمات آن با محدودیتهای کلماتی و اصطلاحاتی روبروست و برای نویسنده مجاز حاشیه پردازی را نمیدهد. درحالیکه دربخشهای شعر و ادب نویسنده میتواند با استفاده از امکانات تخنیک نویسنده مانند استعاره، تشبیه، توریه و غیره یک میدان فراخ بدون سرحد با صدها کلمات و اصطلاحات در اختیار داشته باشد و با کلمات بازی نموده به متن نوشته خود زیبایی بخشد. شیوه کاری اینجانب در قسمت تشریح و تفصیل لغات و اصطلاحات زراعتی به اساس سیستم صنف بندی آلمانی که ذیلاً تذکر داده شده به پیش میرود. نظر به این سیستم درسی، بخش زراعت مجموعاً به پنج قسمت صنف بندی میشوند.

۱- تولیدات نباتی ۲- مالداری ۳- تخنیک زراعتی ۴- جنگلداری و باغداری ۵- اقتصاد زراعتی

۱. تولیدات نباتی:
تولیدات نباتی شامل تمام محصولات نباتی مانند غله جات، حبوبات، میوه جات، سبزیجات، نباتات تیلی و مصاله جات و یا گیاه های داروئی می گردد.
۲. مالداری و یا تولیدات حیوانی:
این بخش شامل تزویج، تکثیر و ترویج حیوانات مانند گاو، گوسفند، بز، مرغ، فیلمرغ، قاز، اسپ، خر، شتر و قاطر و یا یابو میباشد. که بعداً به سه قسمت تقسیم میشود.
* تربیه حیوانات برای تولید گوشت
* باربری
* تولید شیر که از آن محصولات شیری و یا لبنی مانند قیماق، چکه، قروت، پنیر و ماست دوغ و مسکه تولید میشوند
۳. جنگلداری
در بخش جنگلداری؛ باغداری و تولید چوب صنعتی شامل میباشند. تربیه و تکثیر درختان، درختچه ها و بته های میوه ای و زینتی مربوط بخش باغداری بوده و غرس و تربیه درختان سرو، ناجو، چنار و غیره شامل تولیدات صنعتی چوبی میباشد.
۴. تخنیک زراعتی
بخش تخنیک زراعتی یکی از بخشهای نهایت مهم این سکتور میباشد که برای حصول اهداف زراعتی مخصوصاً در زراعت میکانیزه شده بدون آن عملکرد ناممکن است. کلیه افزار زراعتی مانند بیل، داس، ماله، قلبه، دیسک، سه پل، نه پل، و ماشین آلات زراعتی مانند تراکتور، ترشر، آسیاب برقی، ماشین پرس (فشار) برای استخراج نیل و روغن، ماشنهای رفع حاصل لبلبو، کچالو پنبه و غیره جزو این بخش میباشند.
۵. اقتصاد زراعتی
با وصف آنکه در دوران فاکولته مضمون اقتصاد زراعتی یک مضمون اجباری بوده و ما محصلین باید چهار سمستر در درس ها حصه گرفته و امتحان میدادیم، من به خود جرئت ندادم تا در این مورد چیزی بنویسم. البته تشریح لغات این بخش توسط خانم شیما غفوری تهیه گردیده و مورد توجه و مطالعه شما قرار خواهد گرفت.

شما میدانید همه زحماتی که جناب وزیری صاحب بطور اخص بالای لغات، معنی و شرح و تنظیم آن کار نموده اند صرف وقت نموده اند کار یک روز و دو روز بوده نمی تواند و جداً نیروی بسیار زیاد و بالای ضرورت دارد که ما قلباً از ایشان ممنون و سپاس گزاریم. همچنان تقسیمات فوق در زیر به شکل جدولی . جدول اول به شکل مشرح، جدول دوم به شکل خلاص

زراعت										
تولیدات نباتی		مالداری و یا تولیدات حیوانی		چنگلداری		تخلیک زراعتی		اقتصاد زراعتی		
ظله چات	حیوانات	میوه چات	سبزیجات	گیاه های تزیینی	مصله چات	حیوان گزینی	حیوان کلای	لبنیات	باغلداری	نوپاد چوب

زراعت										
تولیدات نباتی		مالداری و یا تولیدات حیوانی		چنگلداری		تخلیک زراعتی		اقتصاد زراعتی		
ظله چات	حیوانات	میوه چات	سبزیجات	گیاه های تزیینی	مصله چات	حیوان گزینی	حیوان کلای	لبنیات	باغلداری	نوپاد چوب
گندم	توبیبا	سیب	باجان سیاه	زهر	زنجبیل	گاو میش	اسب	مسکه	پسته	نوپاد چوب
جو	نخود	نارنگ	باجان روس	خرمخ	لچبیل	گاو میش	اسب	مسکه	پسته	نوپاد چوب
چواری	پالنی	ماتنه	پنار	کند	سبک	گاو میش	اسب	مسکه	پسته	نوپاد چوب
چو دو سر	مغن	بیبی	کچلو	گل قلعیمست	مرچ سیاه	گاو میش	اسب	مسکه	پسته	نوپاد چوب
برنج	سلفین	شفتالو	زردآلو	چواری	مرچ سرخ	گاو میش	اسب	مسکه	پسته	نوپاد چوب
لوز	توبین	فوس	زردنگ	زردون	زیره	گاو میش	اسب	مسکه	پسته	نوپاد چوب
	بغلام زردینی	گرد آبی	سوس	پانه		گاو میش	اسب	مسکه	پسته	نوپاد چوب
	رشه	آلورالو	نوشیدلو			گاو میش	اسب	مسکه	پسته	نوپاد چوب
	شفتل	گزن	گندمه			گاو میش	اسب	مسکه	پسته	نوپاد چوب
		لنگور	گندمه			گاو میش	اسب	مسکه	پسته	نوپاد چوب
		ماتنه	گندمه			گاو میش	اسب	مسکه	پسته	نوپاد چوب
		سافره	گندمه			گاو میش	اسب	مسکه	پسته	نوپاد چوب
		کپور	گندمه			گاو میش	اسب	مسکه	پسته	نوپاد چوب
		قلی	گندمه			گاو میش	اسب	مسکه	پسته	نوپاد چوب
		انجیر	گندمه			گاو میش	اسب	مسکه	پسته	نوپاد چوب
		ساجد	گندمه			گاو میش	اسب	مسکه	پسته	نوپاد چوب
		پسته	گندمه			گاو میش	اسب	مسکه	پسته	نوپاد چوب
		پالنی	گندمه			گاو میش	اسب	مسکه	پسته	نوپاد چوب
		چولمال	گندمه			گاو میش	اسب	مسکه	پسته	نوپاد چوب
		چالوزه	گندمه			گاو میش	اسب	مسکه	پسته	نوپاد چوب
		کشک	گندمه			گاو میش	اسب	مسکه	پسته	نوپاد چوب
		مطفه	گندمه			گاو میش	اسب	مسکه	پسته	نوپاد چوب
		خرما	گندمه			گاو میش	اسب	مسکه	پسته	نوپاد چوب
		توت	گندمه			گاو میش	اسب	مسکه	پسته	نوپاد چوب
		توت ریمین	گندمه			گاو میش	اسب	مسکه	پسته	نوپاد چوب
		شافتیت	گندمه			گاو میش	اسب	مسکه	پسته	نوپاد چوب
		توت هسک	گندمه			گاو میش	اسب	مسکه	پسته	نوپاد چوب
		توبول	گندمه			گاو میش	اسب	مسکه	پسته	نوپاد چوب
		خربوزه	گندمه			گاو میش	اسب	مسکه	پسته	نوپاد چوب
		گیاه	گندمه			گاو میش	اسب	مسکه	پسته	نوپاد چوب
		آوکات	گندمه			گاو میش	اسب	مسکه	پسته	نوپاد چوب
		لالمس	گندمه			گاو میش	اسب	مسکه	پسته	نوپاد چوب
		کلیبی	گندمه			گاو میش	اسب	مسکه	پسته	نوپاد چوب
		توت سیاه لسانی	گندمه			گاو میش	اسب	مسکه	پسته	نوپاد چوب
		توبوکلی	گندمه			گاو میش	اسب	مسکه	پسته	نوپاد چوب

منابع استفاده شده:

- Lehrbuch des Acker- und Pflanzenbaus, Autor: Prof. Ernst Klapp
- Handbuch des Pflanzenbaus, Band ۱, ۲ und ۳, Autoren: Prof. Herbert Hanus, Prof. K. Ulrich Hayland und Prof. E. Robert Keller
- Heilpflanzen Praxis heute, Autor: Siegfried Bäumlner
- Der Obstbau, Autor: Prof. Gerhard Friedrich
- Lehrbuch der Züchtung landwirtschaftlicher Kulturpflanzen, Band ۱ und ۲, Autoren: Prof. W. Hoffmann, Prof. A. Mulda und Prof. W. Plarre
- Spezielle Pflanzenbau, Autor: Prof. K. Ulrich Hayland
- Lehrbuch der Botanik, Autor: Prof. E. Strasburger,